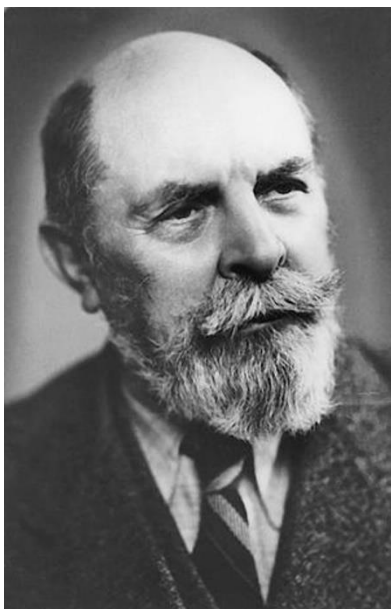

Význam hudobno-pedagogického diela Mikuláša Moyzesa v dobe svojho vzniku 1924/1946 a úvahy nad možnosťou ich využitia na začiatku 21. storočia.

Luboslav Torma (Ostrava)

Obrázok 1 Mikuláš Moyzes

Mikuláš Moyzes (1872 – 1944), slovenský hudobný skladateľ a pedagóg, pôsobil v Prešove od roku 1908. Prešov mal na začiatku 20. storočia značne rozvinutý kultúrny život. V meste pôsobilo niekoľko kultúrnych spolkov, ako Eperieser Musikverein, husobný spolok pôsobiaci od roku 1895 a maďarský spolok Széchényi kőr, ktorý bol založený v roku 1878¹. Széchényi kőr vykonával koncertnú, vydavateľskú a divadelnú činnosť, zároveň v ňom i pôsobil Mikuláš Moyzes². V tomto období bol Moyzes jedným z hlavných predstaviteľov hudobného života v Prešove, najmä svojou umeleckou činnosťou s Máriou Wittekovou, ale i ako organizátor koncertov a pôsobením v Prešovskom komornom združení³. Podstatná je i zásluha na založení maďarskej hudobnej školy v roku 1909, na ktorej neskôr pôsobil, ako študent, aj jeho syn Alexander⁴. Taktiež publikoval v týždenníku Eperjesi Lapok⁵. Mikuláš Moyzes, sa ako významná súčasť prešovského hudobného školstva prejavuje

najmä po roku 1918, kedy nastáva rozpad Rakúsko-Uhorska a vzniká Česko-slovenská republika. V tomto náročnom období sa ako jediný pedagóg hlási ku česko-slovenskej myšlienke, začo bol i odsudzovaný starými maďarskými mešťanmi. Pôsobí, ako predseda národného výboru, správca dievčenského učiteľského ústavu a Hudobnej školy⁶. Pôsobenie Mikuláša Moyzesa po roku 1918 malo významný vplyv na rozvoj slovenského národa a správne smerovanie kultúrneho i školského života v meste Prešov. Po krátkom období pôsobenia Slovenskej republiky rád sa venuje významným spôsobom i pedagogickej a pedagogicko-teoretickej činnosti. Písal hudobno-teoretické knihy, učebnice spevu, učebnice všeobecného charakteru. Pre potreby slovenského školstva napísal deväť učebníc⁷. Mikuláš

¹ BOKESOVÁ, Z, 1955. *Mikuláš Moyzes – klasik slovenskej hudby*. In: Hudobnovedné štúdie. Bratislava : SAV, 1955, s. 7 – 150

² KOČIŠOVÁ, R, 2017. *Mária Moyzesová, interpretka romantických piesní a árií* in: Malé osobnosti veľkých dejín – veľké osobnosti malých dejín III. 2017 Bratislava: Slovenská muzikologická asociácia a Slovenské národné múzeum Hudobné múzeum, 2017 s. 276-286 ISBN 978-80-8060-418-9

³ BOKESOVÁ, Z, 1955. *Mikuláš Moyzes – klasik slovenskej hudby*. In: Hudobnovedné štúdie. Bratislava : SAV, 1955, s. 7 – 150

⁴ MATÚŠ, F. 2003. *Boj Mikuláša Moyzesa o miesto v slovenskej hudbe*. In: Súzvuk 1, Aktivity členov Prešovského hudobného spolku Súzvuk v rokoch 2001 - 2002. Prešov : Prešovský hudobný spolok Súzvuk. 2003, s. 53 - 91, ISBN 80-968949-2-7

⁵ BOKESOVÁ, Z, 1955. *Mikuláš Moyzes – klasik slovenskej hudby*. In: Hudobnovedné štúdie. Bratislava : SAV, 1955, s. 7 – 150

⁶ BOKESOVÁ, Z, 1955. *Mikuláš Moyzes – klasik slovenskej hudby*. In: Hudobnovedné štúdie. Bratislava : SAV, 1955, s. 7 – 150

⁷ *Školský spevníček pre ľudové školy* (1919), *Zemepis Župy šarišskej* (1920), *Fonomimický šlabikár a prvá čítanka* (1920), *Počtovnica pre III. triedu slovenských ľudových škôl* (1921), *Počtovnica pre IV. triedu slovenských ľudových škôl* (1921), *Cvičebnica slovenského jazyka pre žiakov II.-IV. triedy maďarských ľudových škôl* (1922),

Moyzes vypracoval aj učebnicu slovenského jazyka pre maďarskú mládež. Táto učebnica slúžila ako pomôcka pomôcť integrovať sa do novovzniknutého systému maďarskej mládeži⁸. Na naliehanie Pavla Gallu⁹ vzniká učebnica *Úvod do hudobnej náuky pre národné a stredné školy*, ako reakcia na príchod českých učiteľov, často s nedostačujúcim vzdelaním, ktorí presadzovali vlastné hudobno-teoretickú terminológiu¹⁰.

Pochopiť význam diela Mikuláša Moyzesa znamená poznať a vnímať autorovu hudbu v kontexte historickej poučenej interpretácie, ale i v kontexte historického vývoja a doby. Mikuláš Moyzes počas svojho života fungoval v troch rôznych politických konšteláciách a to v Rakúsko-Uhorsku, Prvej česko-slovenskej republike a v Slovenskom štáte, čo malo taktiež výrazný vplyv na jeho tvorbu a hudobné myslenie¹¹.

Vplyv historických okolností diferencovalo Moyzesovu tvorbu na tri etapy. Prvá etapa tvorby Moyzesa vznikala pod vplyvom maďarizácie a pôsobením na učiteľských a kantorských postoch hlavne na území Maďarska¹². Druhá etapa predstavuje obdobie nástupu na učiteľský ústav v Kláštore pod Znievom v roku 1904, kedy prekonával silný vnútorný boj s vplyvom maďarizácie na území Slovenska. V tomto období skomponoval dve diela *Veniec slovenských ľudových piesní* a *Missa solennis C-dur*¹³. Obe diela majú ale vnútornú silu. *Veniec slovenských ľudových piesní* môžeme chápať ako akúsi rebéliu Mikuláša Moyzesa voči systému, v ktorom musel pracovať. Skladba bola odoslaná anonymne pod pseudonymom Vladimír Sokolov, do redakcie *Národných novín* v Budapešti Milanovi Lichardovi. Vnútorný boj a nesúhlas s výraznou maďarizáciou bol podporený vydanou *Zbierkou slovenských národných piesní* Mikuláša Schneidera Trnavského, o ktorej Milan Lichard napísal článok do *Slovenských pohľadov*, čo mu dopomohlo sa vzoprieť, i keď anonymne, a prejaviť slovenské národné cítenie. Skladba *Missa solennis C-dur* bola oslavou narodenia syna Alexandra¹⁴. Tretia etapa predstavuje obdobie po rozpade Rakúsko-Uhorska a vzniku Česko-slovenskej republiky¹⁵. Počas tohto obdobia je Mikuláš Moyzes pedagogicky ako i publikačne najaktívnejší. Vznikajú diela ako *Malá škola spevu* a *Klavírna škola pre vyučovanie začiatočníkov I. a II.*

Hudobnoteoretický notový zošit – slovenský preklad (1924), *Úvod do hudobnej náuky* (nevyšla v tlači) (Bokesová, 1955)

⁸ BOKESOVÁ, Z. 1955. *Mikuláš Moyzes – klasik slovenskej hudby*. In: Hudobnovedné štúdie. Bratislava : SAV, 1955, s. 7 – 150

⁹ Pavel Gallo (1884-1964) bol zbormajster a prešovský školdozorca.

¹⁰ MATÚŠ, F. 2007. *Mikuláš Moyzes: Malá škola spevu*. In: Súzvuk 3, Aktivity členov Prešovského hudobného spolku Súzvuk v rokoch 2005 - 2006. Prešov : Prešovský hudobný spolok Súzvuk, 2007, s. 51 – 130, ISBN 978-80-89188-17-8.

¹¹ MATÚŠ, F. 2003. *Boj Mikuláša Moyzesa o miesto v slovenskej hudbe*. In: Súzvuk 1, Aktivity členov Prešovského hudobného spolku Súzvuk v rokoch 2001 - 2002. Prešov : Prešovský hudobný spolok Súzvuk. 2003, s. 53 - 91, ISBN 80-968949-2-7

¹² Štúdium u dr. Jozefa Harracha a Erna Lányiho, maďarského hudobného skladateľa a pôsobiaceho v Egri (Kočišová, 2017).

¹³ BOKESOVÁ, Z. *K sedemdesiatke Mikuláša Moyzesa*. In: Živena 1942, č. 11

¹⁴ HRUŠOVSKÝ, I. *Pán profesor z Prešova* in: Čarovný kľúč 1966 Bratislava: PANTON, 1966 s 282

¹⁵ MATÚŠ, F. 2003. *Boj Mikuláša Moyzesa o miesto v slovenskej hudbe*. In: Súzvuk 1, Aktivity členov Prešovského hudobného spolku Súzvuk v rokoch 2001 - 2002. Prešov : Prešovský hudobný spolok Súzvuk. 2003, s. 53 - 91, ISBN 80-968949-2-7

Malá škola spevu

Obrázok 2 Malá škola spevu, Titulná strana, 1924

„*Malá škola spevu* – autorova skromnosť je vyjadrená aj na titulnom liste slovom *sostavil* a nie *vytvoril*“ F. Matúš 2007

Dielo vydané v roku 1924, ako reflexia na nedostatok učebníc v slovenskom jazyku. Moyzes chápal spev, ako najvýznamnejší prostriedok formovania slovenského národného povedomia. Vzniká aj dvojzväzková učebnica, spevník pre žiakov ľudových a meštianskych škôl s názvom Malá škola spevu¹⁶. Spevník reflektuje potreby aktuálnej doby. Prvý diel je určený ľudovým školám a má tri zošity, druhý diel bol vytvorený pre meštianske školy, avšak v tlačenej podobe nebol nikdy vydaný¹⁷. Konceptne sa prvý diel Malej školy spevu skladá z troch zošitov. Prvý zošit pre 1 a 2 ročník ľudových škôl¹⁸ obsahuje 23 piesní. Druhý zošit pre 3 ročník ľudových škôl obsahuje 36 piesní, tretí zošit s 46 piesňami je určený 4 ročníku ľudových škôl. V spevníku môžeme pozorovať najmä prácu s elementárnymi metroritmickými piesňami, ktoré sú jednoduché z hľadiska melodického, harmonického i rytmického vnímania. To predurčuje pri správnej príprave a štúdiu prevedenie kvalitnej individuálnej invencie. Autor staval na archetype folklórneho žánru, slovenskej a českej ľudovej slovesnosti. Treba poznamenať, že autor priamo v učebnici ponúka metodický pokyn, ako postupovať pri nácviku piesni, či výklad elementárnej hudobnej teórie. Zároveň si môžeme všimnúť i postupnosť a uplatňovanie zásady od jednoduchšieho ku zložitejšiemu.

Mikuláš Moyzes konceptne uplatňoval viacero línií prenosu významu ako:

- využíva predbattkeovskú spevácku metódu, kedy melódia je pevne ukotvená v solmizačnom systéme. Vidíme uplatnenie starej techniky spevu, nadviazanie na historické tradície, uplatnené v dobovej historickej poučenej interpretácii.
- ako centrálny tón určil tón g¹, predkladá nám vzor technickej výučby žiaka. Zároveň od daného tónu postupne rozvíja, smerom nahor i nadol, hlasový rozsah žiaka. Vidíme aj prepojenie konkrétnej tóniny (G dur, g mol) s predstavou ideálneho tónu detského hlasu u Moyzesa .

¹⁶ MATÚŠ, F. 2007. *Mikuláš Moyzes: Malá škola spevu*. In: Súzvuk 3, Aktivity členov Prešovského hudobného spolku Súzvuk v rokoch 2005 - 2006. Prešov : Prešovský hudobný spolok Súzvuk. 2007, s. 51 - 130, ISBN 978-80-89188-17-8

¹⁷ Malú školu spevu schválilo Ministerstvo školstva a národnej osvety v Prahe v roku 1924. Treba poznamenať, že učebnica bola jedná z malých učebníc slovenského autora, ktorá bola schválená pre vyučovanie na slovenských školách (Matúš, 2007).

¹⁸ V súčasnosti ročník Základnej školy.

- piesne v jednotlivých zošitoch rozdelil od jednotónových rozsahov až ku osemtónovým rozsahom. Môžeme predpokladať uplatnenie didaktických zásad – od najjednoduchších ku najkomplikovanejším.

- chápaniu jednotlivých technických a teoretických znalostí viažucich sa na jednotlivé piesne, ako i zámeru autora napomáha elementárne teoretické vysvetlenia možných problémov¹⁹.

Aplikáciou slovenských a českých ľudových piesní pozorujeme, v kontexte dobovej spoločensko-politickej situácie, veľký význam najmä pre rozvoj česko-slovenského národného cítienia. V dnešnej dobe predstavuje koncepcia výstavby *Malej školy spevu* samozrejmu stavbu spevníka, avšak po roku 1918 značila veľkú revolúciu slovenského hudobného školstva nielen svojou metodikou, ale i využitím českých a slovenských ľudových piesní.

2

1. **Cvičenie dychové:** Výdych, zatiaľ čo dýchate, pozvoľný výdych na 4 volné razy, v pozdnejšej dobe na 6-10 razov. Výdych a výdych spravidla môže byť polybami páj. V každej hodine len tri, alebo štyri cvičenia, ale riadne konané.

2. **Cvičenie výškovosti:** a) samohlások. Samohláska „a“ na volnom tóne primeranej výšky, v každej hodine zas niekoľkokrát, v sbore i jednotlivé. V ďalších hodinách tiež samohlásky e, i, u, o. b) výškovnosť spoluhlások vrchných (m, n, l, v, z) buď jednotlivé, alebo v spojení so samohláskami (ma, na, lo, ve, za a pod.) c) výškovnosť spoluhlások ostatných, slabík a jedno i dvojslabičných slov.

3. **Cvičenie hlasové a sluchové:** (Rozoznávanie a reprodukovanie tónov vysokých a hlbokých): a) Napodobenie zahraných tónov spievaným hlasom na ktorkoľvek samohlásku so zreteľom k rozsahu hlasu jednotlivcov. Cvičenie toto máno konať na počiatku každej hodiny, pokiaľ všetci žiaci sa nenašli zaspievať zahraný tón, teda po celý 1. alebo i 2. šk. rok.

4. **Cvičenie rytmické** koná sa klopaním, alebo spievaním slabík na úkolech „Malej školy spevu“

Pozna m: Odkýľme od doterajšieho spôsobu, razíme cestu novú a nezabíjame rad tónov s eš čo vyzádeje stále transponovanie, ale s tónom, ktorý stojí v širák rozsahu hlasového žiakov, teda a g¹. Vychádzame z toho stanoviska, že každá stupnica máť triás. Akoko málkú, je rozsahom slavná a ak máme ucho, sluch, pri spove nepotrebuje ohľad byť na tonové označenie, keď na ktorýkoľvek hlas stavíme stupnicu. Jestli na pr. spievam v rozsahu e¹ - c², predspievam diatenský tonerád, pravda kolmizálne a po vnašení pomorov tónových v sluch, môžeme spievať patričnú pieseň, alebo cvičenie v zodpovedajú výške. Teda v I. diele je vôbec nie treba brať zreteľ na tonové označenie. Poltónový postup, od boho zväčši tonálne patričné melodie, je vždy označený. Cvičenie, ba i melódie môžu sa rytmicky prmiešať.

3

Rytmičné cvičenie.

Hlavné čiarly a medzery. Taktová čiara. Medzi dvoma taktovými čiarami je jeden takt.

♩ = jednodobová nota, alebo štvrtnota. ♪ = jednodobová pomlčka, alebo štvrtinová pomlčka.

1. Hádka.

I - de, i - de pa - ná - čik, má on ži - tý
zo - bá - čik, kde vo - di - čka hu - čie - va, tam zo -
bá - čik str - čie - va. Co je to? Husi

Krátky a dlhý, kratší a dlhší tón.
♩ = dvojdobová nota, alebo polnota. ♪ = dvojdobová pomlčka, alebo polovlná pomlčka.

Rozsah, dvojtónový.

Hlboký, vysoký, hlbší, vyšší tón

Cvičenie. la, la, la,

! Znak výchmútia. Pomlčky nám tiež poskytnú priležitost' na výchnutie.

a) sol la sol la sol la sol la sol la sol la sol
ma ma ma ma ma ma ma ma ma ma ma
Cho - dí sta - rý, ve - dlá fa - ry ka - ždý den.

Obrázok 3 Metodický pokyn a elementárna hudobná teória, Malá škola spevu 1924

Uplatnenie *Malej školy spevu* Mikuláša Moyzesa v dnešnom výchovno-vzdelávacom procese na Základných školách, či Základných umeleckých školách môže byť významným obohatením vyučovacieho procesu žiakov. Napriek všeobecne rozsiahlemu knižnému fondu, učiteľ hudobnej výchovy získava obsiahly piesňový materiál, obsahujúci 105 piesní českého a slovenského ľudového charakteru. Materiál, ktorý je didakticky vyskladaný a metodický podložený. Netreba ani zabudnúť na uplatňovanie hlavnej myšlienky Mikuláša Moyzesa pri tvorbe daného spevníku a to formovanie slovenského národného povedomia. Pri dnešnom prenikaní cudzích kultúr a jazykov do našich životov, ale i metodických a didaktických materiálov, môže byť návrat ku prvej piesňovej zbierke zaujímavým, priam až čarovným prvkom vyučovacieho procesu. Treba poznamenať, že faksimile *Malej školy spevu* bolo publikované v zborníku Súzvuk 3 z roku 2007, vďaka doc. PhDr. Františkovi Matúšovi, CSC. a tým bolo zverejnené širokej verejnosti pre použitie vo vyučovacom procese.

¹⁹ MATÚŠ, F. 2007. *Mikuláš Moyzes: Malá škola spevu*. In: Súzvuk 3, Aktivity členov Prešovského hudobného spolku Súzvuk v rokoch 2005 - 2006. Prešov : Prešovský hudobný spolok Súzvuk. 2007, s. 51 - 130, ISBN 978-80-89188-17-8

Klavírna škola pre vyučovanie začiatočníkov I. a II.

Obrázok 4 Titulná strana, Klavírna škola pre začiatočníkov I., 1946

Významným pedagogickým dielom je aj *Klavírna škola pre vyučovanie začiatočníkov I., II.*, ktorú napísal v spoluautorstve s Michalom Vilecom²⁰ a vydala ju tlačou Matica slovenská v Martine v roku 1946. Moyzes a Vilec definujú danú klavírnu školu, ako „*vybudovanú na základe rovnocennosti prstovej a ramennej techniky*“²¹. Klavírna škola je zaujímavá najmä využívaním ľudových piesní, čo odkazuje najmä na inšpiráciu Bélom Bartókom. Autori v nej uplatňujú svoje skúsenosti z pedagogickej praxe, ako i štúdií v maďarskej oblasti²². Zásada rovnocennosti prstovej a ramennej techniky sa uplatňuje v klavírnej škole od začiatku. Sami autori upozorňujú, že je možné v prípade potreby niektoré cvičenia vynechať, či doplniť iným prednesovým a technickým materiálom. Konceptne je klavírnu školu tvoria dva zošity. Prvý zošit obsahuje 12 metodicky usporiadaných kapitol, druhý zošit obsahuje 10 kapitol. Autori v úvode i predkladajú didaktický postup nácviku a využitia klavírnej školy vo vyučovacom procese. „*Vyučovanie sa začína 1., 2. a 3. časťou školy súčasne. Pri ďalších častiach má sa postupovať tak, že etudový materiál jednej časti hrá sa súčasne s technickým materiálom časti nasledujúcej.*“²³

Ako sme už spomenuli vyššie I. zošit sa skladá z 12 metodicky usporiadaných kapitol. Prvá kapitola sa zaoberá za pomoci teoretického výkladu, ako i jednoduchých cvičení dĺžkami nôt a rytmom. Druhá kapitola prináša problematiku orientácie na klávesnici, tónovej sústavy a notového písma. Tretia kapitola je venovaná postaveniu rúk a správneho posedu. Spomenuté kapitoly sa na základe metodického usmernenia autorov uplatňujú spoločne. Treba poznamenať, že jednotlivé kapitoly obsahujú aj metodické postupy nácviku, spolu s úlohami pre žiaka. Už štvrtá kapitola zoznamuje žiaka s basovým kľúčom, čo chápeme ako prednosť oproti dnes využívaným klavírnym školám, kedy sa basový kľúč začína používať oveľa neskôr. Postupne autori prechádzajú jednotlivými technickými problematikami klavírnej hry.

- piata kapitola, Prstový úder
- šiesta kapitola, Hra dvojhmatov a trojzvukov. Posuvky. Tónina

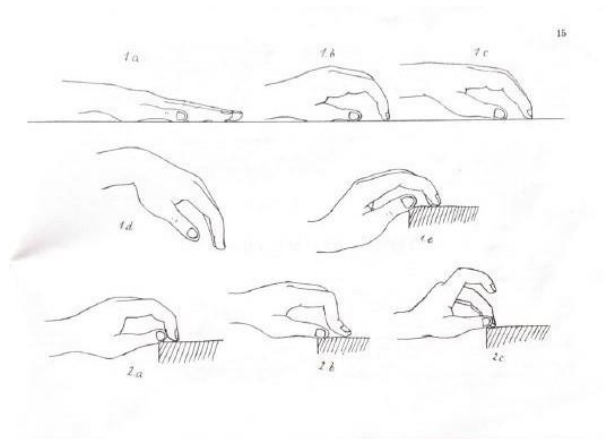
²⁰ Michal Vilec (1902 – 1979), skladateľ, pedagóg a organizátor hudobného života. V rokoch 1933 – 1945 bol pedagógom a riaditeľom na Hudobnej škole v Prešove a v roku 1955 – 1962 riaditeľom Konzervatória v Bratislave (Medňanský, 2016).

²¹ MOYZES, M. VILEC, M. 1946. *Klavírna škola pre vyučovanie začiatočníkov I. a II.* Turčiansky Sv. Martin : Matica slovenská 1946

²² ŠKVARKOVÁ, J. 2004. *Vyučovanie klavírnej hry začiatočníkov.* Banská Bystrica : Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, 2004. ISBN 80-8055-976-7

²³ MOYZES, M. VILEC, M. 1946. *Klavírna škola pre vyučovanie začiatočníkov I. a II.* Turčiansky Sv. Martin : Matica slovenská 1946

- siedma kapitola, Vybočovanie prstov, hra v širokej polohe
- ôsma kapitola, Zmena polôh
- deviata kapitola, Rozšírenie hracej oblasti, bez prekladania prstov. Hra sextových sledov
- desiata kapitola, Podkladanie a prekladanie prstov. Hra stupníc.
- jedenásta kapitola, Výmena polôh trojzvuku. Hra rozložených trojzvukov.
- dvanásta kapitola, Staccato

Obrázok 5 Prípravné cvičenia, Klavírna škola pre začiatočníkov I., 1946, str. 15

Prvý diel klavírnej školy obsahuje i slovník talianskeho hudobného názvoslovía. Treba vyzdvihnúť najmä dostatočné množstvo úloh a cvičení pre žiaka, ako i využitie ľudových piesní. Zároveň výhodou je i pomerne podrobný metodický popis náviku a technických cvičení.

Druhý diel obsahuje 10 metodicky usporiadaných kapitol. Opäť autori ponúkajú nielen teoretické východiská, ale i metodické usmernenia a úlohy pre žiaka. Druhý zošit taktiež obsahuje slovník talianskeho názvoslovía.

Jednotlivé kapitoly nesú názvy:

- prvá kapitola, Dominantný štvorzvuk (septakord)
- druhá kapitola, Hra v ťažších tóninách
- tretia kapitola, Stupňovanie rýchlosti, šestnásťnoté noty
- štvrtá kapitola, Ďalší vývoj dynamiky
- piata kapitola, Dvoj- a viachlasná hra jednou rukou
- šiesta kapitola, Molové stupnice
- siedma kapitola, Široká poloha v rozsahu jednej oktávy
- ôsma kapitola, Rýchlejšia repetícia, zápästný úder, portato
- deviata kapitola, Prír az
- desiata kapitola, Chromatická stupnica

Klavírna škola pre vyučovanie začiatočníkov I. a II. je zaujímavou sondou do klavírnej i hudobnej pedagogiky polovice 20. st. Napriek tomu, že daná klavírna škola je v dnešnej dobe takmer nevyužívaná, mohla by priniesť súčasným učiteľom hry na klavír inšpiráciu u cenné metodické rady. Pri istej jazykovej revízii sprievodných textov v Moyzesovej *Klavírnej škole*, ako aj pri vydaní tejto klavírnej učebnice v dostatočnom náklade by bola rozhodne prínosom do didakticko-metodickej literatúry hry na klavíri. V obsahu by bolo veľa ľudových piesní, s ktorými by sa žiaci ZUŠ aj prostredníctvom výučby na klavíri oboznámili. A malo by to ešte

jeden veľký význam. *Klavírna škola Moyzes –Vilec* by zastupovala slovenské prostredie²⁴ v skupine zahraničných, najmä českých klavírnych škôl ako Böhmova – *Grünfeldová-Sarauer*, či *Janžurová*, alebo vo vydavateľstve Schott vydaná škola *Fritza Emontsa* s nemeckými komentármi., Tieto zahraničné koly tiež vychádzajú z piesní svojho regiónu, krajiny ale v súčasnosti už si žiaci neprinesú do školy so sebou „aj výbavu“ ľudových piesní, preto je dôležité aby sme základy výučby na akomkoľvek nástroji realizovali na slovenských ľudových piesňach.

Zoznam literatúry

BOKESOVÁ, Zdenka, 1955. *Mikuláš Moyzes – klasik slovenskej hudby*. In: Hudobnovedné štúdie. Bratislava : SAV, 1955, s. 7 – 150.

BOKESOVÁ, Zdenka: *K sedemdesiatke Mikuláša Moyzesa* in: Živena 1942, č. 11

HRUŠOVSKÝ, Ivan: *Pán profesor z Prešova* in: Čarovný kľúč 1966 Bratislava: PANTON, 1966 s 282

KOČIŠOVÁ, Renáta: *Mária Moyzesová, interpretka romantických piesní a árií* in: Malé osobnosti veľkých dejín – veľké osobnosti malých dejín III. 2017 Bratislava: Slovenská muzikologická asociácia a Slovenské národné múzeum Hudobné múzeum, 2017 s. 276-286 ISBN 978-80-8060-418-9

MATÚŠ, František. 2003. *Boj Mikuláša Moyzesa o miesto v slovenskej hudbe*. In: Súzvuk 1, Aktivity členov Prešovského hudobného spolku Súzvuk v rokoch 2001 - 2002. Prešov : Prešovský hudobný spolok Súzvuk. 2003, s. 53 - 91, ISBN 80-968949-2-7

MATÚŠ, František. 2007. *Mikuláš Moyzes: Malá škola spevu*. In: Súzvuk 3, Aktivity členov Prešovského hudobného spolku Súzvuk v rokoch 2005 - 2006. Prešov : Prešovský hudobný spolok Súzvuk, 2007, s. 51 – 130, ISBN 978-80-89188-17-8.

MEDŇANSKÝ, Karol. 2016. *Rozmach tvorby Mikuláša Moyzesa (1872-1944) po roku 1918*. - In: Muzikologické fórum : časopis české spoločnosti pro hudobní vědu. - ISSN 1805-3866. - Roč. 5, č. 1-2 (2016), s. 123-140

MOYZES, Mikuláš VILEC, Michal. 1946. *Klavírna škola pre vyučovanie začiatočníkov I. a II*. Turčiansky Sv. Martin : Matica slovenská 1946

ŠKVARKOVÁ, Jana. 2004. *Vyučovanie klavírnej hry začiatočníkov*. Banská Bystrica : Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, 2004. ISBN 80-8055-976-7

²⁴ Jedinou slovenskou klavírnou školou pre nižšie ročníky ZUŠ je *Slovenská klavírna škola*, bratislavského pedagóga bratislavského konzervatória a klaviristu Juraja Mašindu.

**Význam hudobno-pedagogického diela Mikuláša Moyzesa v dobe svojho vzniku
1924/1946 a úvahy nad možnosťou ich využitia na začiatku 21. storočia.**

Súhrn

Mikuláš Moyzes (1872-1944), skladateľ, významný predstaviteľ a organizátor hudobného života na východnom Slovensku, najmä v Prešove, vo svojej tvorbe zasiahol okrem opery takmer do všetkých druhov a žánrov hudobného umenia. Významné miesto v jeho tvorbe prináleží tvorbe pre deti a mládež. Predkladaná štúdia sa zaoberá práve vybranými titulmi z hudobno-pedagogického diela Mikuláša Moyzesa. Predmetom nášho záujmu bude najmä Malá škola spevu (1924) a Klavírna škola pre vyučovanie začiatočníkov I. a II. (1946) v spoluautorstve s Michalom Vilecom. Obe diela od svojho vzniku v roku 1924 a 1946 do šesťdesiatych rokov patrili k základnému učebnicovému materiálu hudobno-pedagogickej literatúry na celom území dnešného Slovenska. Autor sa zamýšľa a zdôvodňuje implementáciu týchto „Moyzesových škôl“ v súčasnosti.

**Significance of the musical-pedagogical work of Mikuláš Moyzes at the time of its origin
between 1924/1946 and reflections on the possibility of its use at the beginning of the
21st century.**

Summary

Mikuláš Moyzes (1872-1944), composer, important representative and organizer of musical life in eastern Slovakia, mostly in Prešov. In his work, he intervened in almost all types and genres of musical art, except opera. An important place in his work belongs to the production for children and youth. This submitted study presents selected titles from the musical-pedagogical work of Mikuláš Moyzes. The subject of our interest will especially be Malá škola spevu (1924) and Klavírna škola pre vyučovanie začiatočníkov I. and II. (1946), co-authored by Michal Vilec. Both works have been, ever since their creation in 1924 and 1946 until the 1960s, the basic textbook material of musical-pedagogical literature throughout the entire territory of present-day Slovakia. The author reflects and justifies the implementation of these "Moyzes' schools" nowadays.